

Eläinlääkintähuollon suunnitelma 2026-2028

Porin seudun ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue

Sisällysluettelo

Eläinlääkintähuollon suunnitelma 2026-2028	4
1. Johdanto	4
1.1. Suunnitelman tarkoitus ja lainsäädännöllinen tausta	4
1.2. Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen suunnitelma	4
2. Voimavarat	5
2.1. Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako	5
2.2. Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	6
3. Eläinlääkintähuoltojärjestelmän yleiskuvaus ja tehtävät	6
3.1. Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen	6
3.2. Eläinlääkintähuoltolain 9 §:n mukaiset palvelut	8
3.3. Täydentävät palvelut	8
3.4. Eläinlääkäripalvelun saatavuus	8
3.5. Tuotantoeläinten terveydenhuolto	8
3.6. Yksityinen palvelutarjonta	9
3.7. Kiireellinen eläinlääkäriapu	9
3.8. Toimitilat	10
3.9. Välineresurssit	10
3.10. Ostopalvelut	11
3.11. Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi	11
3.12. Eläinlääkäripalvelujen hinnoittelu	11
4. Yhteistyö ja viestintä	12
5. Valvontatehtävistä perittävät maksut	12
6. Eläinten terveyden valvonta	13
6.1. Eläintautivalmius	13
6.2. Eläntautien ilmoittaminen	14
6.3. Eläntauteja tutkivat laboratoriot	15
6.4. Zoonoosivalvonta ja vapaaehtoinen terveysvalvonta	15
6.5. Vesiviljelylaitosten valvonta	16
6.6. Eläinten keinollinen lisääminen	16
6.7. Muu eläintautivalvonta ja seuranta	16
6.8. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta	17
6.9. Eläinten lääkitsemisen valvonta	18
6.10. Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti	18
6.11. Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin	19
6.12. Tuonti EU:n ulkopuolelta ja Komission asetuksen 2017/625 luvun V jakson II mukainen valvonta	20
7. Eläinten hyvinvoinnin valvonta	20

7.1.	Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus	21
7.2.	Luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta.....	22
7.3.	Eläinkuljetukset	22
7.4.	Teurastamot	22
7.5.	Eläimistä saatavat sivutuotteet.....	23
7.6.	Sivutuotelaitosten valvonta	23
7.7.	Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta	24
8.	Seuranta, arviointi ja raportointi	24
8.1.	Eläinlääkintähuollon suunnitelma seuranta.....	25
8.2.	Muu raportointi	25
9.	Tietojärjestelmät.....	25

Eläinlääkintähuollon suunnitelma 2026-2028

1. Johdanto

Porin seudun yhteistoiminta-alue vastaa Porin, Ulvilan, Eurajoen, Nakkilan ja Harjavallan eläinlääkintähuollosta ja eläinlääkintähuoltoon liittyvästä valvonnasta. Porin kaupunki toimii yhteistoiminta-alueen vastuukuntana. Porin kaupungin hallintosäännön mukaan elinvoima- ja ympäristölautakunnan alainen elinvoima- ja ympäristötoimiala vastaa ympäristöterveydenhuollon palveluista ja viranomaistoiminnasta. Tehtävien hoidosta vastaa ympäristö- ja terveystoimiala.

1.1. Suunnitelman tarkoitus ja lainsäädännöllinen tausta

Kunnallisesta eläinlääkintähuollosta sekä eläinlääkintähuoltoon liittyvästä valvonnasta ja hallinnosta säädetään eläinlääkintähuoltolaissa (285/2023), eläintautilaissa (76/2021), eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (693/2023), eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (387/2014), eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa (29/2000) ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015). Näiden lakien nojalla on annettu lukuisia eläinlääkintähuollon toimintaa koskevia asetuksia.

1.2. Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen suunnitelma

Ruokaviraston laatiman eläinlääkintähuollon valtakunnallisen suunnitelman (EHO) tavoitteena on tehostaa ja yhdenmukaistaa eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitettua eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa sekä ohjata eläinlääkäripalveluiden järjestämistä. Tarkoituksena on lisätä valvonnan suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja laatua ohjaamalla valvontasuunnitelmien laatimista kunnissa. Tavoitteena on yhtenäistää valvontakäytäntöjä ja varmistaa toiminnanharjoittajien samanarvoinen asema suhteessa valvontaan. Suunnitelma sisältää eläinlääkäripalveluiden saatavuutta ja laatua koskevat yleiset tavoitteet. Suunnitelmalla pyritään varmistamaan, että vastuutahot varaavat riittävät resurssit valvontatehtäviin ja eläinlääkäripalveluihin. Suunnitelma on Ruokaviraston ohje, joka ei ole oikeudellisesti sitova.

Suunnitelmasta (aik. ohjelma) säädetään eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009 ja jatkossa 285/2023) ja eläinlääkintähuoltoasetuksessa (1031/2009). Eläinlääkintähuoltolain soveltamisalaan kuuluvasta valvonnasta säädetään lisäksi elintarvikelaissa, eläintautilaissa, eläinten hyvinvointilaissa, eläinten

kuljetuksesta annetussa laissa, eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa, sivutuotelaissa, maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa ja eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa.

Vuodelle 2026 on valtakunnallisessa suunnitelmassa asetettu kunnalle painopisteeksi uuden eläinlääkintähuoltolain vaatimusten toteutumisen eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä.

2. Voimavarat

2.1. Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako

Ympäristö- ja terveysvalvontayksikössä on eläinlääkinnän tiimi, joka vastaa peruseläinlääkäripalvelun tuottamisesta pieneläinten ympärivuorokautista päivystystä lukuun ottamatta. Yksikköä johtaa yksikön päällikkö, joka vastaa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tukipalveluita hoitavat toimialalle osoitettu talouspäälikkö ja tietohallinnon pääsuunnittelija sekä yksikön palveluasiantuntija.

Eläinlääkinnän esihenkilönä toimii johtava kaupungineläinlääkäri, joka vastaa peruseläinlääkäripalvelun työjohtollisista tehtävistä, jonka alaisuudessa on neljä kaupungineläinlääkärinä ja yksi klinikkaeläinhoitaja. Eurajoen kunta kustantaa oman alueensa vastaanotolle klinikkaeläinhoitajan. Tarvittaessa voidaan käyttää myös määräaikaaisesti osa-aikaisia avustajia. Vuosilomien ja muiden pidempien poissaolojen ajaksi tehtäviin otetaan sijaisia.

Johtava kaupungineläinlääkäri ja kaupungineläinlääkärit vastaavat ympärivuorokautisesta suurelänpäivystyksestä. Ympärivuorokautinen pieneläinpäivystys hankitaan ostopalveluna Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:ltä.

Kunnat järjestävät valtion vastuulla olevien eläintautien vastustamista ja eläinten hyvinvointia koskevien tehtävien hoitamisen. Kunnille maksetaan näistä valvontatehtävistä todellisia kustannuksia vastaava korvaus valtion varoista. Näitä tehtäviä suorittavat pääasiassa kaksi valvontaeläinlääkärinä, joiden esihenkilönä toimii yksikön päällikkö, sekä tarvittaessa kaikki virkaeläinlääkärit.

Eläintauti- ja näytteenottotehtäviä hoitavat pääasiassa valvontaeläinlääkärit sekä tarvittaessa kaikki virkaeläinlääkärit. Sivutuotevalvonta sekä siipikarjan vientilaitosvalvonta ovat pääosin valvontaeläinlääkärien vastuulla.

2.2. Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Kunnaneläinlääkärin virkaan tai toimeen saadaan nimittää, määrätä tai ottaa ainoastaan laillistettu eläinlääkäri. Kun eläinlääkäreitä otetaan virkasuhteeseen, tarkistetaan aina henkilön oikeus harjoittaa eläinlääkäriammattia Suomessa ennen virkamääräyksen tekemistä Ruokaviraston ylläpitämästä eläinlääkärirekisterin julkisesta tietopalvelusta. Tarkistus tehdään riippumatta siitä, onko virkasuhde määräaikainen vai toistaiseksi voimassa oleva. Jos virkaeläinlääkärin tehtäviin kuuluu myös valvontatehtäviä, varmistetaan, että eläinlääkäriellä on ammatinharjoittamisoikeuden lisäksi valvontatehtävien edellyttämä pätevyys.

Klinikkaeläinhoitajalla on klinikkaeläinhoitajan koulutus. Muita avustajia käytetään osaamistaan vastaavissa tehtävissä. Lisäksi vastaanotoilla voi työskennellä harjoittelijoita.

Eläinlääkäriammattin harjoittajan työnantajan tulee luoda edellytykset sille, että ammatinharjoittaja voi osallistua tarvittavaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen. Eläinlääkinnän talousarviossa on varattu määräraha eläinlääkäreiden ja klinikkaeläinhoitajan koulutusta varten, ja vuosittain laaditaan henkilöstön koulutussuunnitelma.

3. Eläinlääkintähuoltojärjestelmän yleiskuvaus ja tehtävät

Kunnat järjestävät valtion vastuulla olevien eläintautien vastustamista ja eläinten hyvinvointia koskevien tehtävien hoitamisen. Kunnille maksetaan näistä valvontatehtävistä todellisia kustannuksia vastaava korvaus valtion varoista. Kunnat järjestävät eläinlääkintähuoltolain edellyttämän peruseläinlääkäripalvelun arkipäivisin sekä kiireellisen eläinlääkäriavun kaikkina vuorokaudenaikoina. Porin alueella pieneläinten päivystystoiminnasta vastaa ostopalvelusopimuksen mukaisesti Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy. Suurelärpäivystys toteutetaan omana työnä. Eläinlääkintähuoltolain keskeisenä tavoitteena on lisätä ennaltaehkäisevää toimintaa eläinlääkintähuollossa ja peruseläinlääkäripalvelun osana on järjestettävä tuotantoeläinten terveydenhuoltopalveluja kysyntää vastaavasti.

3.1. Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

Peruseläinlääkäripalveluun kuuluu kotieläinten sairaanhoito ja terveydenhuolto sekä kiireellinen eläinlääkäriapu virka-aikana. Eläinlääkintähuoltolain mukaan peruseläinlääkäripalvelulla tarkoitetaan eläinlääkäripalvelua, joka annetaan eläinlääketieteelliseen yleistutkimukseen tai kliiniseen tutkimukseen

perustuen tavanomaisissa vastaanottotiloissa tai eläinsuojissa. Lain perustelujen mukaan peruseläinlääkäripalveluja ovat eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien ennaltaehkäisemiseksi tarpeelliset sekä tuotantotaloudellisesti, epidemiologisesti tai eläinsuojelullisesti perusteltavissa olevat eläinlääkäripalvelut.

Valtakunnallisen suunnitelman mukaan peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaa sairaanhoitoa on kliinisesti sairaiden eläinten perustutkimus, hoitotarpeen arviointi ja hoito tai lähettäminen jatkohoitoon. Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvat kirurgiset leikkaukset niiltä osin, kun leikkauksia peruseläinlääkärikoulutuksella pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottotiloissa, hoitotiloissa ja eläinsuojissa ilman erityistyövälineitä. Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvia leikkauksia ovat esimerkiksi nautojen vierasesineleikkaukset ja juoksutusmahaleikkaukset. Kotieläinten lopetus eläinsuojelullisista syistä, sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä on peruseläinlääkäripalvelua samoin kuin eri kotieläimille suoritettavat terveystarkastukset, rokotukset, loishäädöt, kissojen sterilisaatiot ja kastraatiot sekä koirien kastraatiot. Peruseläinlääkäripalveluun luetaan myös märehäädöiden, sikojen ja hevosten hedelmällisyyteen liittyvät tarkastukset ja hoidot sekä kotieläimen terveydentilan toteaminen ja todistaminen kliinisen perustutkimuksen perusteella esimerkiksi vakuutusyhtiötä, vientiä, tuontia tai sisämarkkinakauppaa varten.

Virkaeläinlääkärit voivat eläinsuojelullisista syistä lopettaa myös luonnonvaraisen eläimen. Tällaisessa tapauksessa virkaeläinlääkäri laskuttaa toimenpiteestä ja tarvikkeista työnantajaansa, joka laskuttaa kustannukset edelleen Ruokavirastolta.

Maksutonta puhelinneuvontaa kotieläinten terveyteen ja sairauksiin sekä eläintenpitoon ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa on mahdollista saada kaupungineläinlääkäreiltä kaikkina arkipäivinä. Porissa neuvontaa antaa myös klinikkaeläinhoitaja, joka ohjaa puhelut eläinlääkärille tarpeen mukaan. Puhelinneuvonta pyritään antamaan pääasiassa puhelinaikana arkiaamuisin klo 8.00 - 9.00. Eläinten hyvinvointia ja eläintautiepäilyjä koskevaa ilmaista neuvontaa antavat lisäksi virka-aikana valvontaeläinlääkärit. Kunnan- ja valvontaeläinlääkäreiden yhteystiedot on julkaistu valvontayksiköiden internetsivuilla.

Kiireelliset akuutin eläinlääkäriavun tarpeessa olevat suurelänpotilaat pyritään hoitamaan välittömästi ajanvarauspotilaiden lomassa tai tarpeen mukaan ajanvarauspotilaiden aikoja siirtäen. Yhteistoimintalueella yksi eläinlääkäri vuorollaan on kerran viikossa ja joka viides viikonloppu ympärivuorokauden vastuussa koko toiminta-alueen kiireellisistä suurelänpotilaista. Suurelainten päivystysnumero

palvelee ympäri vuorokauden, ja eläinlääkärit kirjautuvat päivystykseen kaupungin puhelunohjausjärjestelmän kautta. Päivystyspuhelut nauhoitetaan.

3.2. Eläinlääkintähuoltolain 9 §:n mukaiset palvelut

Yhteistoiminta-alueen eläinlääkintähuollon järjestämisvastuuseen sisällytetään 8 §:n mukaiset palvelut kokonaisuudessaan kaikille eläimille, koska ne ovat tarpeen oman palvelutuotannon kokonaisuuden ylläpitämisen sekä muiden eläinlääkintähuoltolaissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

3.3. Täydentävät palvelut

Yhteistoiminta-alueen palveluvalikoimaan kuuluu täydentävinä palveluina perustasoa parempia diagnostisia tutkimuksia sekä leikkaustoimenpiteitä.

3.4. Eläinlääkäripalvelun saatavuus

Kiireellisen eläinlääkäriavun tavoitteena on, että apua on kaikkina vuorokaudenaikoina saatavissa kolmen tunnin sisällä tilauksesta 90 %:ssa tapauksista. Valtakunnallisen tavoitteen mukaan 90 %:ssa tapauksista päivystävän eläinlääkäriin matka eläinten pitopaikkaan tai eläimen omistajan matka pieneläinvastaanotolle on alle sata kilometriä. Tämä tavoite toteutuu yhteistoiminta-alueella.

Jos avun tarve ei ole kiireellinen, pitopaikkakäynti- tai vastaanottoaika tulisi valtakunnallisen tavoitteen mukaan järjestyä kahden viikon sisällä tilauksesta. Kiireettömät terveydenhuolto- ja massatyökäynnit, sekä terveille eläimille suoritettavat leikkaukset olisi lomakauden ulkopuolella voitava varata alle kolmen viikon ja lomakaudella alle kuuden viikon sisällä yhteydenotosta. Jos asiakas haluaa palvelut nimetyltä eläinlääkäriltä, tai jos asiakkaalla on toiveita esim. vastaanottoajan suhteen, voivat jonotusajat olla pidemmät. Hyvänä palvelutasona voidaan väestötiheillä alueilla pitää eläinlääkäripalvelun järjestämistä siten, että pääosa asiakkaista saa palvelun alle viidenkymmenen kilometrin etäisyydeltä. Tämä palvelutaso toteutuu yhteistoiminta-alueella.

3.5. Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Kunnan on peruseläinlääkäripalveluun kuuluvana järjestettävä terveydenhuollon palvelut kotieläimille, joita varten on olemassa valtakunnallinen terveydenhuolto-ohjelma ja asianmukainen toteutumisen

seurantajärjestelmä. Tällä hetkellä tällaisia ohjelmia ovat nautatiloille tarkoitettu Naseva ja sikatiloille tarkoitettu Sikava. Terveystoimintasuunnitelmien määrät käyvät ilmi suunnitelman liitteenä olevasta resurssitarpeen kartoituksesta. Tuotantoeläinten terveydenhuoltopalveluja on pystytty tarjoamaan kysyntää vastaavasti.

Nautojen terveydenhuoltokäynnit kirjataan Naseva- ja sikojen käynnit Sikava -järjestelmään. Nasevan ehtojen mukaan eläinlääkäri suorittaa nautatilalle terveydenhuoltokäynnin vähintään kerran vuodessa. Sikavan puitteissa emakko- tai yhdistelmäsikalaan on suoritettava vähintään neljä Valvontasuunnitelma terveydenhuoltokäyntiä vuodessa. Näistä yhden pitää olla terveydenhuoltosuunnitelman päivittyskäynti. Lihasikalaan on suoritettava vähintään yksi terveydenhuoltokäynti kasvatuserää kohti tai neljä terveydenhuoltokäyntiä vuodessa, jos sikala on osastoittain kerratäydyttöinen tai jatkuvataäydyttöinen.

Jos Naseva- tai Sikava -tilalle luovutetaan lääkkeitä varalle tulevien sairastapauksien hoitoa varten, terveydenhuoltokäyntien määrä nousee edellä kuvatuista merkittävästi. Suurissa eläintenpitoyksiköissä on tällöin käytävä kahden viikon välein. Terveystoimintapalvelujen kysyntää lisäävät osaltaan myös tietyt lääkkeiden luovuttamista koskevien sääntöjen poikkeukset.

Terveystoimintokäynnillä eläinlääkäri havainnoi eläinten olosuhteet ja terveydentilan. Lisäksi merkittävimmät eläinten hoitorutiinit ja tuotannon kannalta kriittiset pisteet käydään läpi. Terveystoimintokäynnillä käydään läpi terveydenhuoltosuunnitelman toteutuminen, tilan lääkekirjanpito ja kirjanpito eläinten poistojen ja sairastuvuuden syistä. Lisäksi käydään läpi tuotantotilan toimet tarttuvilta eläintauteilta suojautumiseksi.

3.6. Yksityinen palvelutarjonta

Porin alueella on tehdyn markkinakartoituksen perusteella viisi eläinlääkäripalvelua tarjoavaa yksityistä toimijaa, joilla on käytössään vastaanottotilat. Lisäksi alueella toimii joitakin yhden eläinlääkäriyrityksiä, jotka tarjoavat palvelua eläinten pitopaikoissa. Yksityiset toimijat tarjoavat pääasiassa palvelua ajanvarauksella ja osittain päivystysluonteisena arkipäivisin.

3.7. Kiireellinen eläinlääkäriapu

Eläinlääkintähuoltolain 10 §:n mukaisesti kunnan on järjestettävä kiireellistä eläinlääkäriapua kaikkia alueellaan vakinaisesti tai tilapäisesti olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokauden aikoina. Porin

alueella pieneläinten päivystystoiminnasta vastaa ostopalvelusopimuksen mukaisesti Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy. Suureläinpäivystys toteutetaan omana työnä.

Suurelainten päivystyksessä käytössä on keskitetty yhteydenotto palvelu. Päivystävän eläinlääkärin saa aina kiinni samasta numerosta, josta puhelu ohjautuu päivystävälle eläinlääkärille. Päivystyspuhelut ovat maksullisia ja maksun suuruus on määritelty jaoston päätöksellä. Kiireellisen eläinlääkärinavun tavoitteena on ensiaputyypinen toiminta, jolla pyritään hoitamaan eläimen henkeä ja hyvinvointia uhkaavat tapaukset ja varmistamaan, että potilaan tila ei kohtuuttomasti heikkene sen odottaessa virka-aikana annettavia palveluja. Kiireelliseen eläinlääkärinapuun kuuluvat akuutisti sairaiden eläinten perustutkimus ja vähintään ensiapuluonteiset hoitotoimenpiteet.

3.8. Toimitilat

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on järjestettävä palveluja varten tarpeelliset toimitilat ja työvälineet. Valtakunnallisen suunnitelman mukaan yhteistoiminta-alueella on tavoitteena pidettävä eläinlääkäreiden yhteisiä toimitiloja siellä, missä maantieteelliset etäisyydet eivät muodostu liian suuriksi.

Yhteistoiminta-alueella toimii kolme eläinlääkäripalvelua tarjoavaa vastaanottoa. Porin Tikkulassa on kolmen eläinlääkärin yhteisvastaanotto, jolla eläinlääkäreiden avustamisesta ja tiloista huolehtii klinikkaeläinhoitaja. Harjavallassa on yhden eläinlääkärin vastaanotto, jossa eläinlääkärin käytössä on osa-aikainen avustaja. Eurajoen vastaanotolla toimii yksi eläinlääkäri, jota avustaa Eurajoen kunnan kustantamana klinikkaeläinhoitaja.

3.9. Välineresurssit

Yhteistoiminta-alueen kahdella (Eurajoki ja Pori) vastaanotolla on välineresurssit vaativan pieneläinpraktiikan harjoittamiseen (rtg, kuivakemia). Harjavallan vastaanotolla ei ole resursseja vaativiin pieneläinleikkauksiin eikä pitkälle menevään diagnostiikkaan. Kaikilla eläinlääkäreillä on työnantajan puolelta mahdollisuus perustason ultraäänilaitteen käyttöön potilasdiagnoosiikassa.

Työnantaja kustantaa kaikille vastaanotoille kiinteät kalusteet sekä pesu-, siivous- ja desinfektio tarvikkeet, suojakäsineet ja aineet samoin kuin toimistotarvikkeet sekä käsi- ja wc-paperit ja karvanleikkurit tarvikkeineen pieneläimille. Ne tarvikkeet, joita eläinlääkäri käyttää yksittäisen asiakkaan hoidossa,

esimerkiksi tiettyä leikkausta varten tarvittavat kertakäyttötarvikkeet, eläinlääkäri hankkii itse ja laskuttaa asiakkaalta. Kukin eläinlääkäri myös vastaa itse omasta lääke- ja tarvikevarastostaan.

Porin Tikkulan vastaanotolla on käytettävissä pakkopilttuu sekä tila, jossa hevonen on mahdollista kaataa turvallisesti, mikä parantaa tutkimus- ja hoitotoimenpiteiden työ- ja potilasturvallisuutta.

3.10. Ostopalvelut

Porin ympäristöterveysjaosto on päätöksellään 11.7.2024 § 27 päättänyt hankkia ympärivuorokautisen pieneläinpäivystyksen Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:ltä. Sopimus on voimassa 31.12.2026 saakka. Sopimusta voidaan jaoston päätöksellä jatkaa kahdella yhden vuoden optiokaudella ajalle 1.1.-31.12.2027 ja 1.1.-31.12.2028.

Eläinten hyvinvoinnista annetun lain 26 §:n mukaan kunnalla tulee olla sen alueella irrallaan tavattujen ja kiinni otettujen koirien ja kissojen sekä muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten (löytöeläimet) tilapäisen hoidon järjestämistä varten talteenottoaika. Tilapäisestä hoidosta on tehty ostopalvelusopimus Eläinten Hyväksi EHY ry:n kanssa toistaiseksi voimassa oleva sopimus. Eläinten Hyväksi EHY ry:n hoitola sijaitsee Eurajoella.

3.11. Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi

Resurssien riittävyyden arvioimiseksi eläinlääkäripalvelujen käyttö tilastoidaan. Tilastosta ilmenee vuositasolla sairaskäyntien, terveydenhuoltokäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät virka-aikana sekä sairaskäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät päivystysaikana.

3.12. Eläinlääkäripalvelujen hinnoittelu

Eläinten terveyden- ja sairaanhoitopalvelut ovat asiakkaalle maksullisia. Eläinlääkärit perivät asiakkailta valtakunnallisen kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaiset käynti- ja toimenpidepalkkiot sekä korvauksen matkakuluista. Eläinlääkäriin antama puhelinneuvonta on asiakkaalle maksutonta. Eläinlääkäripäivystystä varten on maksullinen yhteydenottoaika.

Pieneläinkäynneistä vastaanotoilla peritään Porin ympäristöterveysjaoston päätöksen mukaisina maksuina asiakkaalta klinikamaksu ja mahdollisia laitemaksuja. Tilakäynneillä laitemaksuja peritään, kun hoidossa käytetään kaupungin laitteita. Eläinlääkintähuoltolain mukaisista järjestämisvastuun

ulkopuolisista toimenpiteistä (täydentävät palvelut) peritään ympäristöterveysjaoston päätöksen mukaiset maksut.

4. Yhteistyö ja viestintä

Eläinlääkintähuollon keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat Ruokavirasto, kunnan elintarvikevalvonta- ja terveydensuojeluviranomainen, poliisi sekä hyvinvointialueen pelastuslaitos.

Viranomaisilta odotetaan nopeaa, oikea-aikaista ja asiantuntevaa viestintää. Viranomaisen viestinnässä pyritään selkeään ja ymmärrettävään kielenkäyttöön ja käytetään huoliteltua yleiskieltä. Viestinnän osa-alueita ovat asiakaspalvelu ja tiedottaminen. Viestintää on myös viranomaisyhteistyö ja sidosryhmätoiminta.

Viestinnässä noudatetaan soveltuvin osin Porin kaupungin brändi- ja viestintäohjeita. Viestintä koostuu sisäisestä-, ulkoisesta- ja kriisiviestinnästä ja nämä kaikki osa-alueet kuuluvat jokaiselle työntekijälle. Viestinnässä käytetään kuntien verkkosivuja ja mediatiedotteita. Neuvontaa annetaan puhelimitse ja sähköpostilla, tarvittaessa sovitaan henkilökohtaisia tapaamisia asiakkaiden kanssa. Henkilöstön sisäistä viestintää tehdään ensisijaisesti sähköpostitse sekä Teams-sovelluksessa ja työkokouksissa, joita järjestetään neljän viikon välein. Viestintään voidaan käyttää myös puhelinta.

Vastuu kriisiviestinnästä kuuluu ympäristö- ja terveystoimialayksikön päällikölle. Ympäristöterveydenhuollon varautumissuunnitelmassa on kuvattu viestintään liittyvä työn- ja vastuunjako. Häiriötilanteissa käytössä on tekstiviestipalvelu (Signal).

5. Valvontatehtävistä perittävät maksut

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan liittyvistä maksuista ja korvauksista on säädetty eläinlääkintähuoltolain 4. luvussa ja eläinlääkintähuoltoasetuksen (351/2025) 3 §:ssä. Eläintautivalvonnassa osa valvontatoimenpiteistä on maksullisia. Valvonta- tai kunnaneläinlääkärin tehdessä maksullisia valvontatoimenpiteitä, kunta maksaa toimenpiteistä ja niihin liittyvistä matkakustannuksista ja muista kustannuksista korvauksen niiden suorittajalle, sekä laskuttaa aiheutuneet kustannukset Ruokavirastolta. Maksullisia valvontatoimenpiteitä ovat esimerkiksi siipikarjan salmonellavalvontaan liittyvä tarkastus ja näytteenotto, vapaaehtoiseen terveystoimintaan

liittyvä tarkastus ja näytteenotto, virallisen terveystodistuksen tai eläinterveystodistuksen laatiminen ja sivutuotelain mukainen valvonta.

6. Eläinten terveyden valvonta

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristötoimialan ympäristö- ja terveysvalvontayksikön eläinlääkintä ja valvontaeläinlääkärit (virkaeläinlääkärit) huolehtivat eläinlääkintähuoltolain 15 §:ssä edellytetyllä tavalla eläintautilaissa, eläinsuojelulaissa, eläinten lääkitsemislaissa sekä sivutuotelainsäädännössä kunnaneläinlääkärille säädettyjen tai näiden lakien nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoidon järjestämisestä.

6.1. Eläintautivalmius

Virkaeläinlääkärin velvollisuuksiin kuuluu eläintautilain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpano ja noudattamisen valvonta kunnan alueella. Virkaeläinlääkärin on alueellaan huolehdittava myös siitä, että eläintautien toteamiseksi tehdään tarvittavat tutkimukset sekä siitä, että tarvittaessa välttämättömin rajoituksin estetään eläintaudin leviäminen.

Virkaeläinlääkärin on tiedotettava vastustettavan eläintaudin esiintymisestä alueellaan ensisijaisesti Ruokaviraston valtioneläinlääkäreille. Päivystävän valtioneläinlääkärin yhteystiedot ovat ympäristöterveydenhuollon varautumissuunnitelmassa. Jos kyseessä on vaarallinen tai helposti leviävä eläintauti, ilmoittaminen pitää tehdä välittömästi, kun perusteltu epäily on herännyt. Tilanteesta tiedotetaan oman alueen muille virkaeläinlääkäreille sekä yksikön päällikölle. Tarvittaessa tiedotetaan läheisten valvontayksiköiden virkaeläinlääkäreille.

Eläintautivalvonta pitopaikoissa tapahtuu normaalin kaupungineläinlääkärin sairaus- tai terveydenhuoltokäynnin aikana, suunnitelmallisen tarkastuksen puitteissa tai Ruokaviraston virkaeläinlääkärille antaman määräyksen perusteella. Erillisiä tarkastuksia eläintautien perusteella ilman epäilyä ei pitopaikoissa tehdä lukuun ottamatta terveysvalvontaohjelmiin ohjelmakohtaisesti liittyviä tarkastuksia. Vastustettavien eläintautien epäilytilanteissa virkaeläinlääkäri voi tehdä tilalle valvontakäynnin myös ilman Ruokaviraston antamaa erillistä toimeksiantoa. Kaupungineläinlääkärien päivystysjärjestelmä takaa sen, että eläinlääkäri on aina tavoitettavissa.

Epäily vaarallisesta tai helposti leviävästä eläintaudista voi tulla esimerkiksi virkaeläinlääkärin teke-
mästä havainnosta, eläimen omistajan yhteydenottona tai Ruokavirastosta tulevana tietona teurasta-
molla syntyneestä epäilystä, näytteen tutkimustuloksesta tai lähiseudulle levinneestä eläintaudista.
Epäily zoonoottisesta eläintaudista voi tulla myös terveyskeskuksesta tai sairaalasta. Yksityisellä
eläinlääkärillä on velvollisuus ilmoittaa eläintautiepäilyistä virkaeläinlääkärille.

Toimintaohjeet vaarallisen tai helposti leviävän eläintautitapauksen varalle löytyvät eläintautilainsäädännöstä. Eläintautitapauksessa tilanteen johtovastuu on Ruokavirastolla, ja kunnalliset virkaeläinlääkärit avustavat tilanteen hoitamisessa paikallisella tasolla.

Eläintautitilanteen edellyttäessä kaupungineläinlääkärit peruuttavat esimiehen määräyksestä kiireet-
tömät ajanvarausajat, ja potilastyö keskitetään yhdelle tai useammalle eläinlääkärille, jolloin muut
eläinlääkärit voivat avustaa eläintautitapauksen edellyttämissä toimenpiteissä. Apua kiireellisten poti-
laiden hoitamiseen voidaan pyytää läheisiltä valvontayksiköiltä, jolloin omat virkaeläinlääkärit voivat
keskittyä eläintautitilanteen hoitamiseen. Virka-apupyynnön pelastuslaitokselle, poliisille tai puolustus-
voimille tekee Ruokavirasto. Ruokavirasto voi antaa määräyksiä myös sellaisille alueen eläinlääkä-
reille, jotka eivät ole virassa. Tiedottamisesta vastaa ensisijaisesti Ruokavirasto.

Virkaeläinlääkärit osallistuvat Ruokaviraston kokouksiin ja koulutuksiin, joissa käsitellään eläintautival-
miuteen liittyviä asioita. Henkilöstö osallistuu mahdollisuuksien mukaan myös muuhun eläintautival-
miutta edistävään koulutukseen, jos sellaista tulee tarjolle.

Elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden EU:n sisämarkkinakaupan valvonta on oleellinen osa
eläintautivalvontaa, sillä mahdollinen eläintautien leviäminen Suomeen saattaisi tapahtua juuri näiden
kautta. Virkaeläinlääkärit toimeenpanevat alueellaan sekä sisämarkkinakaupan tuonnin että viennin
valvontaan liittyvät toimeenpanotehtävät. Virkaeläinlääkärit valvovat heille valvottaviksi säädettyjä si-
vutuotealan laitoksia ja osallistuvat tarvittaessa laitostarkastuksiin. Lisäksi virkaeläinlääkärit tekevät
tarkastuskäyntejä toimialueensa muihin paikkoihin, joissa sivutuotteita käsitellään, kerätään, kuljete-
taan, käytetään tai hävitetään.

6.2. Eläintautien ilmoittaminen

Virkaeläinlääkärit tekevät kuukausittain ilmoituksen Ruokavirastoon alueellaan epäillyistä tai todetuista
eläintaudeista (ns. kuukausi-ilmoitus). Virkaeläinlääkärillä on velvollisuus ilmoittaa erikseen lueteltujen

zoonoosien eli eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien esiintymisestä terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille. Velvollisuus on kirjattu eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1010/2013) 15 §:ään. Ruokamyrkytys- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmää on mahdollista tarvittaessa käyttää hyväksi myös zoonoositausten selvittämisessä.

6.3. Eläintautia tutkivat laboratoriot

Vastustettavia eläintautia koskevat tutkimukset voidaan tehdä ainoastaan Ruokavirastossa tai Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa. Ilmoitettavia eläintautia tutkivat laboratoriot tekevät ilmoituksen toiminnastaan Ruokavirastolle. Ruokaviraston internetsivuilla on rekisteri vastustettavia eläintautia tutkivista laboratorioista.

6.4. Zoonoosivalvonta ja vapaaehtoinen terveystoimiala

Tuotantoeläimille toteutetaan useita terveystoimialaohjelmia, joista vain salmonellavalvonta on pakollinen. Kansallinen salmonellavalvontaohjelma koskee kana-, broileri- ja kalkkunaparvia, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita, keinosiemennyssonneja ja raakamaitoa tuottavia nautojen pitopaikkoja. Salmonellavalvontaohjelman toimeenpanoa tiloilla valvovat ensisijaisesti valvontaeläinlääkärit. Valvontaeläinlääkäri seuraa toimijan toteuttaman näytteenoton säädöstenmukaisuutta, hallinnoi parvista toimitettuja saapumisilmoituksia sekä huolehtii tilalle tehtävien valvontakäyntien toteutumisesta. Jos terveystoimialaa ei ole toteutettu säädösten mukaisesti, asiasta ilmoitetaan Ruokavirastolle.

Pakolliseen salmonellavalvontaohjelmaan kuuluville siipikarjatilalle tehdään valvontakäynti kerran vuodessa. Käynnin yhteydessä suoritetaan virallinen näytteenotto, tarkastetaan tiedot tuotannonseurannan tiedot, lintujen terveydentila, toimijan suorittamat näytteenotot ja laboratoriotutkimusten tulokset sekä tarkastetaan pitopaikan tuotantohygieeniset olosuhteet. Valvontakäynnistä laaditaan kirjallinen tarkastuskertomus, joka toimitetaan Ruokavirastolle.

Pitopaikat voivat liittyä vapaaehtoiseen terveystoimialaan lampaiden ja vuohien maedi-visnan, tarhatujen hirvieläinten tuberkuloosin tai kalojen BKD-taudin varalta. Myös siipikarjan vientilaitoksilla on erillinen terveystoimiala- ja näytteenotto-ohjelma. Virkaeläinlääkäri hyväksyy tai ottaa vastaan ilmoituksen toimialueellaan sijaitsevien tilojen liittymisestä terveystoimialaohjelmaan tai siitä eroamisesta. Virkaeläinlääkäri voi myös esittää Ruokavirastolle tilan erottamista terveystoimialaohjelmasta.

Terveysvalvontaan liittyy säännöllinen käynti pitopaikoissa ja näytteenotto tai näytteenoton seuranta. Kunkin valvontaohjelman osalta on erikseen määritelty valvontakäyntien vuositasoinen määrä.

Jos havaitaan, että jotakin terveysvalvontaohjelmaa ei ole toteutettu säädösten mukaisesti, virkaeläinlääkäri huomauttaa asiasta, ohjeistaa toimijaa ja kirjaa havaitun epäkohdan tarkastuspöytäkirjaan. Asia viedään Ruokaviraston tietoon ja tehdään tarvittaessa ylimääräinen valvontakäynti Ruokaviraston määräyksestä. Virkaeläinlääkäri valvoo, että terveysvalvontaohjelmaa noudatetaan jatkossa. Tiedot terveysvalvontaohjelmiin kuuluvien tilojen lukumääristä käyvät ilmi suunnitelman liitteenä olevasta resurssitarpeen kartoituslomakkeesta.

6.5. Vesiviljelylaitosten valvonta

Vesiviljelylaitoksilta otetaan kalanäytteitä EU:n hyväksymien VHS-ohjelmien ja lisävakuusohjelmien (mm. BKD, IPN, Gyrodaktylus salaris) mukaisesti. Vesiviljelylaitoksia valvova valvontaeläinlääkäri osallistuu säännöllisesti vesiviljelylaitoksia koskeviin ja niiden valvontaan liittyviin koulutustilaisuuksiin (mm. Kalaterveyspäivä, Ruokaviraston koulutukset).

Kalanviljelylaitosten osalta tavoitteena on tarkastaa sisämaan lohikalanviljelylaitokset kerran vuodessa (matalan riskin laitokset; ruokakalalaitos sisämaassa) tai kaksi kertaa vuodessa (korkean riskin laitokset; sisämaan laitos, jolla on emokaloja tai elävää kalaa myyvä laitos sisämaassa = poikaslaitos). Merialueen laitokset tulee tarkastaa joka toinen vuosi (matalan riskin laitos) tai kerran vuodessa (korkean riskin laitos). Emokala- ja poikaslaitokset on tavoitteena tarkastaa kaksi kertaa vuodessa.

Porin alueella on neljä ruokakalaa kasvattavaa laitosta merialueella. Yksi laitoksista on eläinmääränsä perusteella luokiteltu korkean riskin laitokseksi.

6.6. Eläinten keinollinen lisääminen

Kaupungineläinlääkärit hoitavat akuuttipraktiikkansa ohessa tammojen siemennyksiä sekä tiineystutkimuksia. Alueella ei ole oriasemia tai hevosten alkionsiirtotoimintaa.

6.7. Muu eläintautivalvonta ja seuranta

Tuotantoeläinten terveyttä valvotaan erikseen määriteltyjen vastustettavien eläintautien osalta vuosittaisin ohjelmin. Suurin osa pyydytystä näytteistä perustuu EU:n yhteiseen lainsäädäntöön. Suomelle myönnetty virallinen tautivapaus tietyistä merkittävistä eläintaudeista edellyttää tautivapauden

toimentamista vuosittain otannoin. Ruokavirasto pyytää vuosittain seurantanäytteiden ottamista erillisen suunnitelman mukaan.

Otantoihin liittyvät näytteet ottaa valvontaeläinlääkäri Ruokaviraston määräyksestä. Valvontaeläinlääkäri huolehtii siitä, että näytteet otetaan määräajassa ja tiedottaa välittömästi Ruokavirastolle, jos näytteenotto suunnitelman mukaisesti ei jostain syystä onnistu esimerkiksi tuotantotilan toiminnan lopettamisen vuoksi, tai jos näytteitä ei pystytä ottamaan annetussa määräajassa. Jos valvontaeläinlääkäri on estynyt, huolehditaan siitä, että näytteet ottaa joku muu virkaeläinlääkäri, jolla ei ole vakituista asiakassuhdetta näytteenoton kohteeseen.

Turkiseläinten lintuinfluenssaseuranta tehdään kaikilla turkistarhoilla. Seurannasta on päätetty kansallisesti ja komission delegoidun asetuksen (EU) 2020/689 nojalla. Ruokavirasto ohjeistaa turkistarhoja näytteenotosta ja näytteenoton ajankohdasta, sekä näytteiden lähettämisestä. Seuranta tehdään toistaiseksi. Turkistarhoilla sovelletaan 15.4.2024 alkaen maa- ja metsätalousministeriön asetusta (14/2024) varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisista eläimistä turkiseläimiin. Asetuksessa on vaatimuksia turkistarhan suojaamiselle lintuinfluenssalta. Valvontaeläinlääkärit valvovat asetuksen velvoitteiden noudattamista ja toimittavat tiedot tarkastuksista Ruokavirastolle. Porin alueella on kaksi turkistarhaa.

Afrikkalaisen sikaruton vastaisena varotoimena on sikojen ulkonapito kielletty maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (404/2021). Ulkonapito on sallittua vain, jos sikojen aitaus on asetuksen vaatimusten mukainen ja toimija on tehnyt sikojen ulkonapidosta etukäteen ilmoituksen virkaeläinlääkärille. Valvontaeläinlääkärit valvovat alueellaan sikojen ulkonapitokiellon noudattamista tarkastamalla ulkona pidettävien sikojen aitaukset ilmoituksen saatuaan tai epäilytapauksessa. Valvontaeläinlääkärit ylläpitävät tietoja niistä oman toimialueensa sikojen pitopaikoista, joissa pidetään sikoja ulkona, ja toimittavat tiedot Ruokavirastolle vuosittain.

6.8. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

Maaeläinten, kuten nautaeläinten, sikaeläinten, lammaseläinten, vuohieläinten, siipikarjan, mehiläisten ja kimalaisten, turkiseläinten, kamelieläinten (kamelit, laamat ja alpakat), hirvieläinten, hevoseläinten sekä tuotantokanien pitäjien on ennen eläintenpidon aloittamista rekisteröitävä eläinten pitopaikat sekä eläintenpito Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin. Ammattimaiseen tai muutoin laajamittaiseen seura- ja harrastuseläinten pitoon sekä avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten

hoitolatoimintaan liittyvät pitopaikat tulee rekisteröidä eläinten hyvinvointilain nojalla tehtävän ilmoituksen yhteydessä.

Eläintenpitäjän tulee eläinterveyssäännösten mukaan merkitä hallinnassaan olevat eläimet yksilöllisellä Ruokaviraston hyväksymällä tunnistimella (nauta-, lammas-, vuohi-, hevos-, kameli ja hirvieläimet (tietyin poikkeuksin)) tai pitopaikkakohtaisella merkintätunnuksella (sika-eläimet). Koira on tunnusmerkittävä ja koiran haltijan on ilmoitettava koirasta MMMa 68/2022 5 § mukaiset tiedot rekisteriin sekä asetuksen 7 § mukaiset muutokset määräaikaisten puitteissa.

Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa ja kehittää valtakunnallisesti eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvontaa. Valvontaeläinlääkärit valvovat, että eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevia vaatimuksia noudatetaan ja havaitessaan laiminlyöntejä ryhtyy toimenpiteisiin epäkohdan poistamiseksi.

6.9. Eläinten lääkitsemisen valvonta

Eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) mukaisia valvontaviranomaisia ovat Ruokavirasto sekä virkaeläinlääkärit Ruokaviraston määräyksen mukaisesti eläinten pitopaikoissa.

6.10. Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti

Tiettyjen eläinten ja tuotteiden sisämarkkinatuojat ja viejät rekisteröityvät tai hakevat tuontilupaa Ruokavirastolta. Ruokavirasto lähettää tiedon rekisteröinneistä ja tuontiluvista ohjeineen virkaeläinlääkärille. Nämä rekisteröinnit ja tuontiluvat kirjataan sekä huomioidaan erityisesti, mille eläimelle tai tuotteelle ne on tarkoitettu ja koskevatko rekisteröinnit sisämarkkinatuontia vai -vientiä. Monilla toimijoilla on useita rekisteröintejä tai tuontilupia, mutta yksi rekisteröinti koskee vain yhtä tuotetta tai vain sisämarkkinatuontia tai -vientiä. Epäselvissä tapauksissa tulee kääntyä Ruokaviraston puoleen. Tuontierä ei saa tarkastuksessa hyväksyä eikä vientierä lähetä, jollei virkaeläinlääkäri ole täysin varma ehtojen täyttymisestä.

Sisämarkkinatuonnissa tuojalla on tiettyjen eläinten ja tuotteiden kohdalla velvollisuutena lähettää Ruokavirastoon ennakkoilmoitus tuotavasta erästä. Tuotavien erien mukana seuraa lähtömaassa virkaeläinlääkärin myöntämä TRACES-terveystodistus ja mahdolliset muut asiakirjat. Ruokavirasto seuraa saapuvia eriä TRACES-järjestelmän avulla ja määrää virkaeläinlääkärin tarvittaessa tarkastamaan saapuneet erät. Tarkastuksen raportointi tapahtuu TRACES-järjestelmässä. Tavoitteena on, että

jokaisen tuojan, etenkin uusien, osalta tarkastetaan yksi lähetys, mieluiten ensimmäinen, vuosittain. Jos puutteita havaitaan, tehdään tarvittaessa uusintatarkastuksia.

Hylätyistä eristä (nykyisin myös lemmikkieläintuonneista tehty hallintopäätökset) tulee ilmoittaa Ruokavirastolle. Tällaisista toimenpiteistä päättäminen edellyttää yhteydenpitoa myös lähettäjään viiranomaisiin. Annettujen määräysten toteutuminen seurataan aina, esim. varmistamalla, että eläimet on palautettu alkuperämaahan tai että ne on lopetettu. Seuranta tapahtuu pyytämällä esim. virka-apua tullilta ja tekemällä yhteistyötä alkuperämaan viranomaisien kanssa. Mikäli saapuva erä ei täytä tuonnin ehtoja, virkaeläinlääkäri sopii Ruokaviraston kanssa toimenpiteistä sekä noudattaa annettuja ohjeita ja määräyksiä sekä tehdään vaadittavat ilmoitukset/raportoinnit.

Sisämarkkinaviennissä toimija pyytää virkaeläinlääkäriltä tarkastamaan lähetyksen ennen vientiä. Tarkastuksen perustella virkaeläinlääkäri tekee erälle terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä. Porin seudun sisämarkkinavienti liittyy valtaosin rekisteröityjen hevosten liikkumiseen. Virkaeläinlääkäreiden tulee seurata mahdollinen eristä vastaanottajamaassa saatava palaute ja reagoida siihen. Esim. TRACES- terveystodistuksen valvonta eli III-osion täyttö TRACES-järjestelmän kautta.

6.11. Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Kolmansiin maihin vietäessä viejä pyytää virkaeläinlääkäriltä tarkastusta ja selvittää vientiehdot. Viejän on varmistettava, että vientikohdemaan vaatimat ehdot viennille täyttyvät. Suositeltavaa on, että vaadittavat ehdot tai valmis terveystodistus on lähetetty kohdemaan viranomaisilta Ruokavirastoon tai maa- ja metsätalousministeriöön. Jos kohdema ei lähetä valmista terveystodistusta eikä sitä ole ennestään Ruokavirastolla, laatii viejä terveystodistuksen Ruokaviraston antamalle pohjalle kohdemaan ehtojen mukaisesti. Ruokavirasto ja kohdemaan viranomaiset hyväksyvät todistuksen ja lopullinen todistusmalli lähetetään Ruokaviraston tiedoksi.

Virkaeläinlääkäri ja Ruokavirasto tarkistavat yhteistyössä, voidaanko vientiehdot vietävän eläimen tai tuotteen kohdalla täyttää. Jos ehtoja ei voida täyttää, voi maa- ja metsätalousministeriö yhteistyössä Ruokaviraston kanssa neuvotella kohdemaan kanssa vaatimuksista. Euraasian talousliiton vientitodistuksen laatii virkaeläinlääkäri. Elävien eläinten kohdalla tarkastukset tekee ja todistuksen täyttää yleensä kunnaneläinlääkäri, naudan ja sian sukusolujen ja alkioiden kohdalla Ruokaviraston valtioläinlääkäri. Toimenpiteiden kustannuksista vastaa viejä. Venäjän lisäksi EU-tasolla on neuvoteltu

harmonisoiduista vientiehdoista muun muassa USA:n ja Kanadan kanssa. Tällöin Ruokavirasto kommentoi vientiehtoja ja antaa mahdollisen valmiin todistuksen, jos sellainen on jo sovittu.

6.12. Tuonti EU:n ulkopuolelta ja Komission asetuksen 2017/625 luvun V jakson II mukainen valvonta

Kolmansista maista tuotavat elävät eläimet ja eläinperäiset tuotteet saapuvat Suomeen aina eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman kautta, jossa niille suoritetaan eläinlääkinnällinen rajatarkastus eivätkä tuodut erät yleensä aiheuta toimenpiteitä alue- tai paikallistasolla. Joissakin tapauksissa tuonnin salliminen edellyttää erityistä jälkivalvontaa määräpaikassa. Porissa alueen virkaeläinlääkärit käsittelevät TRACES-ilmoitukset ja suorittavat paikallistason toimenpiteet, kun joko TRACES-järjestelmästä tai Ruokavirastolta tulee tieto, että paikkakunnalle saapuu kolmansista maista eläin- tai tuote-eriä.

7. Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinten hyvinvoinnin valvonnalla tarkoitetaan eläinten hyvinvoinnista annetun lain, eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen sekä niiden nojalla annettujen säädösten perusteella tehtävää valvontaa. Valvontaa hoitavat paikallistasolla eläinten pitopaikoissa virkaeläinlääkärit, tarvittaessa kunnan terveys- ja eläinsuojeluvalvontaa hoitavat viranhaltijat sekä poliisi. Eläinkuljetuksia valvoo maanteillä pääsääntöisesti poliisi, mutta myös valtioneläinlääkärillä sekä virkaeläinlääkärillä on oikeus tehdä eläinkuljetuksia koskevia tarkastuksia tietyin ehdoin. Valvontaa tehdään käytännössä sekä epäilyn perusteella tehtävinä tarkastuksina, että ennalta suunniteltujen ohjelmien perusteella.

Eläinsuojelutarkastuksessa tarkastetaan, että lainsäädännössä kyseisen eläimen pitämiseksi asetettuja vaatimuksia noudatetaan. Käynnillä tarkastetaan paitsi eläimet ja eläinten pitopaikka ja pitopaikan olosuhteet, myös eläinten rehut, juomaveden tarjoaminen, kuivikkeet sekä välineet ja varusteet. Tarkastuksesta kirjoitetaan aina tarkastuskertomus, joka annetaan tai toimitetaan asiakkaalle. Valvontaeläinlääkäri arkistoi tarkastuskertomuksen tai annetun päätöksen liitteineen kaupungin asiakirjahallinnan järjestelmään sekä toimittaa sen sähköisesti Ruokavirastolle.

Jos tarkastuksella on todettu mahdollisia täydentävien ehtojen indikaattoreiden laiminlyöntejä, lähetetään päätös tai kertomus Ruokavirastolle välittömästi ja aina viikon sisällä tehdystä tarkastuksesta. Jos tarkastuksessa todetaan, että lainsäädäntöä on rikottu, voidaan kopio asiakirjasta toimittaa myös poliisille esitutkintaa varten. Asiakkaalle velvoitteita sisältävä päätös samoin kuin kuulemisasiakirja toimitetaan asiakkaalle todisteellisesti (saantitodistus, toimittaminen henkilökohtaisesti tai

sähköpostilla kuittausta vastaan, haastemies). Jos tarkastuksella todetaan määräystenvastaisuutta, annetaan määräaika asian korjaamiseksi. Määräajan umpeuduttua tarkastetaan määräysten noudattaminen joko tarkastuskäynnillä tai asiakirjoista. Myös uusintatarkastuksesta kirjoitetaan aina tarkastuskertomus. Tarvittaessa käytetään pakkokeinoja (määräys, kieltö), jos neuvonta ja ohjaus eivät ole riittäviä epäkohdan korjaamiseksi tai tilanne vaatii välittömiä toimenpiteitä. Jos asiakas veloitetaan korjaamaan havaittuja epäkohtia pakkokeinoin, asiakkaalle varataan aina ennen päätöksen antamista mahdollisuus tulla kuulluksi, ellei asia ole kiireellinen. Kuuleminen tehdään kirjallisesti ja vastineen antamiselle annetaan kohtuullinen aika aina, kun se on eläinten hyvinvoinnin kannalta mahdollista. Jos kuuleminen tehdään suullisesti, asiakkaan antama vastine kirjataan aina päätökseen.

Tarvittaessa virkaeläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija tai poliisi voi ryhtyä kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi, kunnes eläimen omistaja joko korjaa eläinten pitoon liittyvät epäkohdat tai päättää eläinten lopettamisesta. Eläinten omistaja on vastuussa toimenpiteistä, esimerkiksi tilapäisestä hoidosta, aiheutuvista kustannuksista. Jos eläimen omistaja toteaa, että hän ei pysty jatkossakaan huolehtimaan eläimestä, tehdään päätös tarvittavista toimenpiteistä: jos eläimen arvo ei ole vähäinen, pitää harkita mahdollisuudet eläimen myymiseksi pitoon tai teuraaksi, jolloin eläimen omistaja saa pitää myyntitulot, joista on vähennetty esimerkiksi tilapäisen hoidon järjestämisestä aiheutuneet menot. Jos myymisen yrittäminen ei ole tarkoituksenmukaista, eläin voidaan luovuttaa eläinsuojeluyhdistykselle uudelleen sijoitettavaksi, lopettaa tai teurastaa.

Eläimelle voidaan tarvittaessa järjestää lyhytaikainen tilapäinen hoito tilanteen selvittämisen ajaksi. Pieneläinten tilapäisen hoidon järjestämispaikkana toimii sama taho, jolla on kaupungin kanssa sopimus löytöeläinten vastaanottamisesta. Suurelaimille pyritään ensisijaisesti järjestämään riittävä hoito pitopaikassa. Jos suurelän joudutaan siirtämään, pitää muistaa tarvittavien ilmoitusten tekeminen eläinrekistereihin. Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa Ruokavirastolle tilanteessa, jossa tarkastuskohhteessa on useita eläimiä, joiden osalta on tarve ryhtyä kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

7.1. Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa määritelty viranomainen voi tarkastaa epäilyn perusteella eläinten pitopaikan. Asia tulee useimmiten vireille yksityishenkilön yhteydenoton perusteella. Kaupungin verkkosivulla on yhteystiedot sekä sähköinen lomake ilmoituksen tekemistä varten. Jos

kaupungineläinlääkärille syntyy praktiikkatyössä epäily säännösten vastaisesta menettelystä, hän ilmoittaa ensisijaisesti asiasta valvontaeläinlääkärille, joka huolehtii asian selvittämisestä ja tarvittavista toimenpiteistä. Koska suurin osa pieneläinten tarkastuksista perustuu yksityishenkilöiden tekemiin ilmoituksiin, halutaan ilmoittamiskynnys pitää mahdollisimman matalana. Ilmoittajan henkilöllisyyttä ei kerrota tarkastuksen kohteelle, jos ilmoittaja ei ole toinen viranomainen. Ilmoituksen voi myös tehdä nimettömänä.

Ilmoituksen perusteella tehdään aina tarkastus, ellei ole perustellusta syystä ilmeistä, että ilmoitus on aiheeton. Valvontaeläinlääkärin mukana voi tarvittaessa olla valvontayksikön toinen virkaeläinlääkäri, terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija tai poliisi. Virka-apua tarkastuksen turvaamiseksi pyydetään etukäteen Lounais-Suomen poliisin Turun tilannekeskuksesta sähköpostitse, tai jos virka-avun tarve ilmenee tarkastuksen yhteydessä yllättäen, poliisin tilannekeskuksesta tai hätäkeskuksesta puhelimitse.

7.2. Luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta

Suunnitelmallisia tarkastuksia tehdään ilman epäilyä sellaisiin paikkoihin, joissa toiminta edellyttää luvan hakemista tai ilmoituksen tekemistä Ruokavirastolle. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi sirkukset, eläintarhat ja eläinnäyttelyt, eläinkaupat, pieneläinlaitokset, suuret kennelit sekä ravi- ja ratsastustallit, riistaeläintarhat ja lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat. Ilman epäilyä tarkastuksia saadaan tehdä myös eläinkilpailuihin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin. Valvontaeläinlääkäri tarkastaa kohteet toiminnan alkaessa ja sen jälkeen kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella 0,5-3 vuoden välein

7.3. Eläinkuljetukset

Eläinkuljetuksia valvoo maanteillä pääsääntöisesti poliisi, mutta myös valtioneläinlääkäreillä sekä kunnan virkaeläinlääkärillä on oikeus tehdä eläinkuljetuksia koskevia tarkastuksia tietyin ehdoin. Kunnan virkaeläinlääkärit voivat olla mukana poliisin tai valtioneläinlääkärien tekemässä tarkastuksessa.

7.4. Teurastamot

Niissä pienteurastamoissa, joiden valvonnasta kaupungineläinlääkäri on tehnyt sopimuksen Ruokaviraston kanssa, tarkastuseläinlääkärinä toimiva kaupungineläinlääkäri suorittaa myös eläinsuojeluvalvontaa teurastamossa. Tarkastuseläinlääkärillä on oikeus tarkastaa myös teurastamolle saapuvat eläinkuljetukset. Mikäli tarkastuseläinlääkäri epäilee, että teuraseläimiä toimittavassa

eläintenpitoyksikössä on rikottu eläinsuojelulainsäädäntöä, hänen on ilmoitettava asiasta Ruokavirastolle, joka voi määrätä kunnan virkaeläinlääkärin suorittamaan tarkastuksen kyseiseen pitopaikkaan.

7.5. Eläimistä saatavat sivutuotteet

Sivutuotelain mukaisesti Ruokavirasto laatii valtakunnallisen valvontasuunnitelman sivutuotevalvonnan järjestämiseksi. Kunnat huolehtivat suunnitelman mukaisten tarkastusten toteuttamisesta. Elintarvikehuoneistojen sivutuoteasetuksen mukainen valvonta pyritään tekemään elintarvikelain mukaisten valvontakäyntien yhteydessä.

7.6. Sivutuotelaitosten valvonta

Kunta valvoo sivutuotelaitoksia ja -toimijoita Ruokaviraston vuosittaisen valvontasuunnitelman mukaisesti.

Valvontaeläinlääkäri hyväksyy toimialueellaan sivutuoteasetuksen mukaiset polttolaitokset, rinnakkaispolttolaitokset, johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitus hävittää polttamalla tai hyväksytylle kaatopaikalle toimittamalla ja väliasteenlaitokset, joissa varastoidaan tai esim. suolataan, jäädytetään tai lajitellaan käsittelemättömiä sivutuotteita. Valvontaeläinlääkäri rekisteröi tekniset laitokset, johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitettu tekniseen käyttöön, tilarehustamot, keräyskeskukset silloin, kuin ne eivät sijaitse teurastamon yhteydessä sekä toimijat, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin. Hyväksyntä- ja rekisteröintipäätökset ilmoitetaan Ruokavirastolle.

Valvontaeläinlääkäri valvoo hyväksymiään ja rekisteröimiään laitoksia ja toimijoita. Valvontaeläinlääkäri valvoo myös Ruokaviraston hyväksymiä ja rekisteröimiä laitoksia, kuten käsittelylaitoksia, lemmikkieläinten ruokia valmistavia laitoksia ja rehusekoittamoita. Tarkastukset on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan tekemään ennalta ilmoittamatta. Saapuneiden sivutuote-erien osalta kunnaneläinlääkäri täyttää valvontaosion kaupalliseen asiakirjaan (DOCOM) TRACES- järjestelmään. Ennen kuittausta tai valvontaa on varmistettava, että erä on saapunut laitokselle.

Ruokavirasto määrittelee vuosittaisessa valvontasuunnitelmassa kunkin laitostyyppin osalta riskinarviointiin perustuen ne laitokset nimeltä, jotka valvontaeläinlääkärin on vuoden aikana vähintään tarkastettava. Mikäli valvontavuoden aikana todetaan tarkastuksen tarve jollakin suunnitelman ulkopuolisella laitoksella, tarkastus tehdään suunniteltujen tarkastusten lisäksi. Valvontaeläinlääkärit toimittavat

valvontaan liittyvät tarkastuskertomukset tarkastuksen jälkeen tiedoksi Ruokavirastoon. Mikäli tarkastuksella todettua puutetta ei saada poistettua kehoituksilla ja joudutaan käyttämään sivutuotelain mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja, toimitetaan pakkokeinopäätös Ruokavirastolle.

7.7. Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta

Ruokavirasto määrittelee valvontasuunnitelmassaan valvonnan perusteet, ja valvontaeläinlääkärit määrittelevät vuosittain tarkastettavat kohteet. Tehdyistä tarkastuksista laaditut tarkastuskertomukset ja mahdolliset pakkokeinopäätökset toimitetaan Ruokavirastolle.

Valvontaeläinlääkärit valvovat toimijoita, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin kuten luonnonvaraisena elävien eläinten ruokintaan sekä turkistarhojen lajinsisäistä käyttöä. Valvontaeläinlääkärit valvovat myös tiloilla itsestään kuolleiden ja lopetettujen tuotantoeläinten hävitystapoja.

Suomessa on käytössä haaskarekisteri, johon rekisteröidään haaskapaikan aloitusilmoitukset ja haaskan pitäjät. Haaskatoiminnalla tarkoitetaan käsittelemättömien sivutuotteiden käyttöä luonnonvaraisien eläinten ruokinnassa. Tuotantoeläimistä saatuja sivutuotteita on luvallista käyttää luonnoneläinten ruokintaan vain perustellusta syystä. Porin seudun ilmoitetut haaskat käyvät ilmi Ruokaviraston sähköisestä pitopaikkarekisteristä. Aloitettaessa käsittelemättömien sivutuotteiden käyttö sivutuoteasetuksen ja MMMa N:o 783/2015 sallimiin tarkoituksiin, on toimijan tehtävä aloitusilmoitus toiminnan aloittamisesta alueensa valvontaeläinlääkärille. Kun kyseessä on luonnonvaraisten eläinten ruokinta (haaskakäyttö), tulee toimijan ilmoittaa kolme kertaa vuodessa valvontaeläinlääkärille haaskalle toimittamansa materiaalin määrä. Tiedot on ilmoitettava sekä sille valvontaeläinlääkärille, jonka toimialueelta sivutuotteet kerätään, että sille valvontaeläinlääkärille, jonka toimialueella sivutuotteet käytetään.

Kokonaisten märehitijöiden, sikojen, siipikarjan ja turkiseläinten raatojen, kotiteurastuksen sivutuotteiden ja tiettyjen muiden sivutuotelain mukaisten sivutuotteiden hautaaminen ei ole Satakunnan alueella sallittua. Mainitut sivutuotteet on toimitettava raatojen keräilyyn hävitettäväksi hyväksytyssä sivutuotelaitoksessa. Virkaeläinlääkäri valvoo raatojen hävittämistä koskevien säädösten noudattamista.

8. Seuranta, arviointi ja raportointi

Kaupungineläinlääkärit ilmoittavat Ruokavirastolle sairaskäyntien ja terveydenhuoltokäyntien lukumäärät sekä tietyt kuukausiyhteenvedossa erikseen määritellyt taudit ns. kuukausi-ilmoituksella. Virkaeläinlääkärit huolehtivat lisäksi kukin omalta osaltaan eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvien

tarkastuskertomusten ja -päättösten, terveysvalvontaan liittyvien käyntien, tautiepäilyjen, ja muiden vastaavien asiakirjojen toimittamisesta Ruokavirastolle tämän suunnitelman mukaisesti.

Kaupungineläinlääkärit ovat velvollisia ilmoittamaan työnantajalle potilas-, terveydenhuolto- ja eläin-suojelu- ja eläintautivalvontakäyntiensä lukumäärän kunnittain jaoteltuna päivystys- ja virka-aikaisiin käynteihin erikseen sekä vastaanottokäynteihin ja käynteihin asiakkaan luona erikseen. Käyntimäärä-tiedot kootaan yhteen erilaisiin tilastointitarkoituksiin sekä toiminnan suunnitteluun.

8.1. Eläinlääkintähuollon suunnitelma seuranta

Tämän suunnitelman toteutumista seurataan vuosittain. Suunnitelmakauden päätyttyä yhteenveto seurannasta esitetään ympäristöterveysjaostolle.

8.2. Muu raportointi

Ruokavirastolle toimitetaan tässä suunnitelmassa kuvatusti

- eläinten hyvinvoinnin valvonnan tarkastuskertomukset/päätökset
- pakolliseen zoonosivalvontaan ja vapaaehtoiseen terveysvalvontaan liittyvät tarkastuskertomukset
- eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan työt, joista kunta laskuttaa valtiota
- muut viranomaisten pyytämät vuosiyhteenvedot ym.
- vastustettavien eläintautien ja niiden epäilyjen hallinnassa tehdyt toimenpiteet

Asiaa hoitava viranhaltija huolehtii asiakirjojen toimittamisesta.

Toiminnan taloudenseuranta ja -raportointi tapahtuu Porin kaupungin taloushallinnon ohjeistuksen mukaisesti, ja siitä vastaa ympäristö- ja terveysvalvontayksikön päällikkö.

9. Tietojärjestelmät

Porin kaupungin henkilöstöllä on työnantajan hankkimat tietokoneet ja tietoliikenneyhteydet. Eläinlääkäripalveluissa potilastietojärjestelmänä toimii TeraKuu Oy:n toimittama KliniQ -ohjelmisto. Eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskevat asiakirjat arkistoidaan sähköisesti kaupungin asiakirjahallinnan järjestelmään. Asiakirjat toimitetaan sähköisesti Ruokavirastolle.

Virkaeläinlääkäreiden käytössä ovat valtakunnalliset tietojärjestelmät

- Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteri (mm. lammas-, nauta-, sika- sekä vuohieläintenpitäjät, haaskaruokintapaikat, siipikarjanpitäjät, mehiläisten- ja kimalaistenpitäjät, turkiseläinten pitäjät sekä hevos-, kameli- ja hirvieläintenpitäjät)
- Koirarekisteri
- Vetport (mikrobilääkkeiden käyttötiedot)
- TRACES (mm. elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden tuonti ja vienti)
- Pikantti (viranomaisille suunnattu Ruokaviraston suljettu verkkopalvelu)

Valvontaeläinlääkäreillä on käyttöoikeus väestötietojärjestelmään (VTJ).

Viranomaiskäytössä olevien tietojärjestelmien lisäksi toimijoilla on käytössään erilaisia seurantajärjestelmiä. Naseva eli nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä on Eläintautien torjuntayhdistys ETT ry:n ylläpitämä selainpohjainen sovellus, jota käyttävät nautatilat, eläinlääkärit sekä muut toiminnan yhteistyötahot, kuten meijerit, teurastamot ja neuvonta. Nasevaan tallennetaan terveydenhuoltokäynnit tiloilta, jotka ovat solmineet terveydenhuoltosopimuksen eläinlääkärin kanssa. Eläinlääkärit ja tuottajat voivat hyödyntää Nasevaa lääkitys- ja hoitotietojen kirjauksessa. Sikava eli sikalojen terveystietorekisteri on Nasevaa vastaava sikatalouden sovellus.